

حذف همزه:

در آن حال منکر بر او برگزشت	قضا را خداوند آن چون دشت
با همه آمیخت دل، گریه جدا می رود	فته برانگافت دل، خون شهن ریف د
که پرسشی نلنی عنلیب شیدا را	غور حسنت ابازت مکر نداد ای کل
روشنم گشت پو فورشید که طور است اینبا	اگر آن نور تیلی است که من می بینم
کندم فرست ای جان که تا خیره نگر در آسیا	ای رونق جانم ز تو چون پرخ کردانم ز تو

* حذف همزه در کدام بیت بیشتر صورت گرفته است؟ (خارج 99)

1) عاقبت سیلابم از سر بگذرد چون دم به دم	راه می گیرم بر آب چشم و دیگر می چکد
2) ستیزآوری کار اهریمن است	ستیزه به پرخاش آبستن است
3) دامن گردون پر از خون جگر بینم به صبح	بس که در مهر تو اشک از چشم اختر می چکد
4) گویا عزم ندارد که شود روز امشب	یا درآید ز در آن شمع شب افروز امشب

بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه:

نبینی باغبان چون کل بکار	چه مایه غم خورد تا کل برآرد
یوسف کمگشته بازآید به کنعان، غم مفور	کلبه اهران شود روزی گلستان غم مفور
ملامت کو چه دریابد میان عاشق و معشوق	نبیند چشم نابینا فصوص اسرار پنهانی
چون عقده ای به بغض فرو بود حرف عشق	این عقده تا همیشه سر وا شدن نداشت

مواردی که شامل «الف» میشوند:

الف (مصوت کوتاه پایان کلمه:

مرا تو جان شیرینی، به تلفی رفته از اعضا
 الا ای جان به تن باز آ، وگرنه تن به جان آید

اگر تو ز آموختن سر بتابی
 نبوید سر تو همی سروری را

ب) «و» عطف و ربط (-):

تفرج کنان در هوا و هوس
 گذشتیم بر خاک بسیار کس

ز دست دیره و دل هر دو خریار
 که هر چه دیره بیند دل کند یار

پ) کسره اضافه:

پو فواهی که نامت بود جاودان
 مکن نام نیک بزرگان نهان

قافله شب چه شنیدی ز صبح
 مرغ سلیمان چه خبر از صبا

***در کدام بیت اختیار زبانی تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند صورت نگرفته است؟ (کانون)**

- (1) چشم زاهد به شناسایی سر رخ و زلف / دیدن روز و شب اعمی مادرزاد است
- (2) مست هشیار ندیدست کسی جز چشم / خاصه وقتی که شود رهزن هشیاری چند
- (3) به هواداری آن ذره صفت رقص کنان / تالب چشمه خورشید درخشان بروم
- (4) کاملان هرگز رواج ناقصان را نشکنند / آب حیوان زان نهان شد تا نگویی بهتر است

کوتاه شدن مصوت بلند [«او» و «ای»] :

هنر فوار شد بادویی ارجمند	نهان راستی آشکاراگزند
روزی آن سلطان تقوا می گذشت	با مدیران جانب صبرا و دشت
اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را	به فال هندویش بفشم سمرقند و بقارا را
کلبن عیش می دم، ساقی کلزار کو؟	بار بهار می وزد، باده فوشگوار کو؟
پیست حاصل سوی شراب شدن	اولش شر و آخر آب شدن
هر کس از او به قدر خویش آرزویی همی کند	همت ما نمی کند زو به جز آرزوی او

.....

***در بیت زیر همه اختیارات شاعری یافت می شود بجز: (دی 1401)**

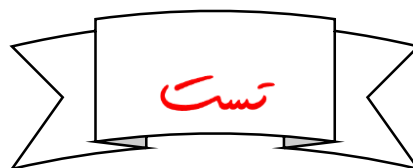
«مردگان چمن از دعوت حق زنده شدند کفرهاشان همه از رحمت حق ایمان شد»

- (1) ابدال - بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه
- (2) کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند - حذف همزه
- (3) حذف همزه - بلند تلفظ کردن هجای پایانی
- (4) آوردن فاعلاتن بجای فعلاتن - ابدال

*** در همه ابیات تغییر مصوت بلند به کوتاه وجود دارد به جز : (خارج 98)**

- (1) تاتار هجر کرد سیاهی و عنبری / زان مشک های آهوی تاتارم آرزوست
- (2) اندر دلم ز غمزه غماز فتنه هاست / فتنه نشان جادوی بیمارم آرزوست
- (3) ساقی و سردهی ز لب یارم آرزوست / بد مستی ای ز نرگس خمام آرزوست
- (4) تا سوی گلشن طرب آیم خراب و مست / از گلشن وصال تو یک خارم آرزوست

*** در کدام بیت اختیار زبانی دیده نمی شود؟ (کانون 1400)**

- (1) گر منزلتی دارم بر خاک درت میرم / باشد که گذر باشد یک روز بر آن خاکت
- (2) کسی را که اختیاری هست و محبوبی و مشروبی / مراد از بخت و حظ از عمر و مقصود از جهان دارد
- (3) آن بار که گردون نکشد یار سبک روح / گر بر دل عشاق نهد بار نباشد
- (4) امشب که بزم عارفان از شمع رویت روشن است / آهسته تا نبود خبر رندان شاهد باز را

*** در کدام بیت اختیارات شاعری «حذف همزه، بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه و کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند» دیده می شود؟ (کانون 1400)**

- (1) خیل ریاحین بسی است ما به که روی آوریم / زین همه شاهی که راست چیست بر تو صواب
- (2) سحر دم او شکست رونق گویندگان / چون دم مرغان صبح نیروی شیران غاب
- (3) خاطر خاقانی است مدح گل مصطفی / زان ز حقش بی حساب هست عطا در حساب
- (4) فاخته گفت از نخست مدح شکوفه که نحل / سازد از آن برگ تلخ مایه شیرین لعاب

*** کدام بیت فاقد حذف همزه است؟ (کانون 98)**

- 1) تلخ است کام ما ز ستیز تو، ای فلک / ما را شبی بر آن لب شیرین گمار، مست
- 2) از ما مدار چشم سلامت که در جهان / جز بهر کار عشق نیاید به کار مست
- 3) سر در سرش کنم به وفا، گر به خلوتی / در چنگم اوفتد سر زلف نگار، مست
- 4) ای باد صبح، راز دل لاله عرضه دار / روزی که باشد آن گل سوسن عذار مست

*** در کدام بیت اختیار زبانی «تغییر مصوت کوتاه به بلند و تغییر مصوت بلند به کوتاه» صورت گرفته است؟ (سراسری 98)**

- 1) داغ محبت است و بس خانه فروز جان و دل / نیست ز روزن دگر روشنی این سرای را
- 2) باده عقل سوز را داروی بیهشی مز / نیست به سرمه حاجت آن چشم جنون فزای را
- 3) آن شکرین لبی که من ناله از او چو نی کنم / غوطه به زهر می دهد طوطی خوش نوای را
- 4) سوخت بساط هستیم ریخت بنای طاقتم / چند پر از نفس دهم آه شکسته پای را

*** در همه گزینه ها به جز گزینه از اختیار زبانی تغییر کمیت مصوت ها استفاده شده است؟ (کانون 98)**

- 1) وقت طرب خوش یافتم آن دلبر طناز را / ساقی بیار جام می مطرب بزن آن ساز را
- 2) امشب که بزم عارفان از شمع رویت روشن است / آهسته تا نبود خبر رندان شاهدباز را
- 3) دوش ای پسر می خورده ای چشمش گواهی می دهد / باری حریفی جو که او مستور دارد راز را
- 4) روی خوش و آواز خوش هر یک دارند لذتی / بنگر که لذت چون بود محبوب خوش آواز را

*** در بیت «در خرابات طریقت ما به هم منزل شویم / کاین چنین رفته است در عهد ازل تقدیر ما» از کدام**

اختیارات زبانی استفاده شده است؟ (کانون 99)

1) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند

2) حذف همزه - بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه

3) کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند - حذف همزه

4) دو بار کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند

*** کدام گزینه فاقد اختیار زبانی است؟ (کانون 98)**

1) در آن حال پیش آمدم دوستی / کزو مانده بر استخوان پوستی

2) چو تو خود کنی اختر خویش را بد / مدار از فلک چشم نیک اختری را

3) در چنان روز مرا آرزویی خواهد بود / آرزویی که همی دارم اکنون پژمان

4) می کوش به هر ورق که خوانی / کان دانش را تمام دانی

*** در کدام بیت تمام انواع اختیار زبانی بکار رفته است؟ (کانون 98)**

1) اول بگیر آن جام مه بر کفه آن پیر نه / چون مست گردد پیر ده روی سوی مستان ساقیا

2) این قافله بر قافله پویان سوی آن مرحله / چون برنمی گردد سرت چون دل نمی جوشد تو را

3) هر سوی که روی آری در پیش تو گل روید / هر جا که روی آیی فرشت همه زر بادا

4) ای یوسف آخر سوی این یعقوب نابینا بیا / ای عیسی پنهان شده بر طارم مینا بیا

*** وزن بیت زیر چیست و کدام اختیار شاعری زبانی در بیت بکار رفته است؟ (کانون 98)**

«بر روی خاک تکیه که دردمند عشق / از خوابگاه اطلس گلریز خوشتر است»

1) مستفعّلن مفاعّل مستفعّلن فعل – بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه

2) مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن – کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند

3) مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن – کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند

4) مستفعّل مستفعّل مستفعّل مستف – حذف همزه

*** کدام مورد در رابطه با بیت «مباش در پی آزار و هر چه خواهی کن / که رد شریعت ما غیر از این گناهی**

نیست» نادرست است؟ (کانون 99)

1) این بیت فاقد «ردیف» است

2) وزن بیت «مفاعّلن فعلاّتّن فاعلن فع لن» است

3) بیت فاقد اختیار «تغییر کمیت مصوت» است

4) در این بیت یک بار از «حذف همزه» استفاده شده است